

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра англійської філології і перекладу

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ З ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ**

з дисципліни
«Практична фонетика англійської мови» за спеціальністю

035 «Філологія»

Укладач:
канд. філол.н., доц. Свірідова Ю.О.

Методичні рекомендації розглянуті та схвалені на засіданні кафедри англійської
філології і перекладу Протокол № 1 від 09.02.2021 р.
Завідувач кафедри Сидоренко С.І

Метою навчальної дисципліни є: ознайомлення студентів з основними поняттями і категоріями сучасної фонетики англійської мови, формування фонематичного слуху, артикуляційних навичок та навичок інтонування мовлення; розвиток фонетичної компетенції студентів, як складової мовної компетенції майбутніх філологів; окреслення шляхів практичного застосування отриманих знань, умінь і навичок з практичної фонетики в подальшій навчальній та професійній діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- надати студентам знання про фонетичні закономірності англійської вимови та інтонації;
- сформувати у студентів слухо-вимовні навички та вміння правильної вимови англійських звуків;
- сформувати у студентів сталі навички транскрипції;
- вчити правильному вживанню логічного та емоційного наголосів у реченнях;
- систематизувати навички інтонування різних комунікативних типів речень;
- ознайомити студентів зі схемою фонетичного розбору, транскрибування та фонетичної розмітки речення;
- розвивати у студентів аудіювальні навички;
- підвищити комунікативну компетенцію студентів шляхом формування навичок переносу автоматизованої вимови з підготовленого на спонтанне мовлення.

Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

- знати й розуміти фонетичну систему мови і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;
- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;
- аналізувати фонетичні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати фонетичні явища і процеси.

Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

- здатність фонетично правильно спілкуватися англійською мовою;
- здатність використовувати в професійній діяльності знання про фонетичну систему англійської мови.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна є базою для вивчення подальших дисциплін, таких як: «Теоретична фонетика англійської мови», «Практичний курс англійської мови», «Практика усного перекладу» та інших.

Тематичний план навчальної дисципліни

Передбачається вивчення 16 тем

Тема 1. Фонетика: завдання та цілі. Мовленнєвий апарат людини.

Класифікація фонем. Словесний наголос. Загальні поняття про фонетику, фонему та алофони. Органи мовлення людини, їх робота та тренування. Механізм аспірації. Основна класифікація англійських приголосних та голосних. Поняття про склад. Складотворення. Словесний наголос. Типи наголосів. Якісна різниця між англійськими та українськими голосними та приголосними. Поняття про монофтонги та дифтонги. Поняття про транскрипцію. Асиміляція. Редукція. Роль вивчення практичної фонетики в професійній діяльності майбутніх перекладачів.

Тема 2. Монофтонги. Артикуляція та транскрибування голосних звуків /i:/-/ɪ/; /æ/-/e/. Артикуляція та фонетичний розбір звуків /i:/-/ɪ/; /æ/-/e/. Поняття довготи звуку. Правила транскрибування фонем. Розпізнавання, імітування та продукування

цільових звуків. Модифікація фонем у зв'язному мовленні. Аудіювання коротких діалогів. Засвоєння скоромовок за темою.

Тема 3. Артикуляція на транскрибування голосних фонем /ɑ:/-/ʌ/; /u:/-/ʊ/. Правила артикуляції та транскрибування звуків /ɑ:/-/ʌ/; /u:/-/ʊ/. Алофони. Розпізнавання цільових звуків у потоці зв'язного мовлення. Прослуховування та імітація автентичних діалогів за темою. Діалогічне мовлення. Опрацювання скоромовок.

Тема 4. Фонем /ɜ:/-/ɝ/; /z:/-/ə/. Особливості вимови та транскрибування цільових звуків. Практичне вживання фонем з використанням автентичного аудіоматеріалу. Поняття редуції та елізії голосних звуків в ненаголошених позиціях. Типи редуції. Сильні та слабкі форми слів. Практичне використання цих явищ в мовленні. Відпрацювання скоромовок за темою.

Тема 5. Дифтонги. Правила будови та артикуляції англійських дифтонгів /eɪ/; /aɪ/; /ɔɪ/; /aʊ/ /əʊ/; /ɪə/; /eə/; /ʊə/. Поняття ядра та глайду. Практичне вживання англійських дифтонгів з використанням автентичного аудіоматеріалу. Редуція дифтонгів. Алофони. Опрацювання скоромовок. Фонетичний розбір слів.

Тема 6. Артикуляція приголосних /θ/–/ð/ у порівнянні з /s/–/z/. Артикуляція приголосних фонем. Модифікація приголосних у зв'язному мовленні. Артикуляція груп приголосних /tθ/; /dθ/; /sθ/; /zθ/; /sð/; /zð/. Поняття про асиміляцію як фонетичне явище, що притаманне усім мовам. Типи асиміляції. Практичне використання фонетичних явищ. Засвоєння скоромовок за темою.

Тема 7. Приголосні фонем /w/; /r/; /l/. Артикуляція приголосного /w/ в порівнянні з /v/. Ознайомлення з фонетичними явищами зв'язуючого /r/ (linking /r/). Артикуляція приголосного /r/ в інтервокальній позиції. Артикуляція приголосного /l/, артикуляція груп «вибуховий приголосний + l», явище латерального вибуху (lateral plosion). Опрацювання автентичних матеріалів та скоромовок.

Тема 8. Артикуляція приголосних /p/–/b/; /t/–/d/; /k/–/g/. Особливості артикуляції груп вибухових приголосних, явище втрати вибуху (loss of plosion, incomplete plosion). Аспірація приголосних /p/; /t/; /k/. Алофони. Аналіз можливих помилок. Практичне вживання фонем з використанням автентичного матеріалу. Практичне використання фонетичних явищ на прикладі скоромовок.

Тема 9. Особливості вимови приголосних /m/–/n/–/ŋ/; /f/–/v/. Артикуляція приголосних /m/, /n/, /ŋ/ та груп приголосних /ŋk/, /ŋg/. Артикуляція груп «вибуховий приголосний +m/n», явище назального вибуху (nasal plosion). Назальний звук /ŋ/. Прослуховування та імітація автентичних діалогів за темою. Опрацювання скоромовок.

Тема 10. Артикуляція приголосних /ʃ/–/tʃ /; /ʒ /–/dʒ/; /tʃ /–/dʒ/; /h/; /j/. Британська та американська англійська. Артикуляція та модифікація цільових звуків у зв'язному мовленні. Правила транскрибування. Особливості вимови англійського звуку /h/. Опрацювання діалогів за темою. Опрацювання скоромовок. Різниця вимови та транскрипції звуків британської та американської англійської.

Тема 11. Фонетичне оформлення речення. Поняття про наголос у реченні. Ритм і темп мовлення. Поняття про фразовий наголос. Сильні та слабкі форми. Логічний наголос. Емфатичний наголос. Поняття про взаємозалежність наголосу в реченні та його семантичного навантаження. Особливості англійського ритму і темпу мовлення. Практичне використання фонетичних явищ.

Тема 12. Ритмізація зразків зв'язного мовлення. Поняття «ритмічна група». Правила поділу на ритмічні групи. Відпрацювання автентичних аудіоматеріалів,

імітація зразків діалогічного мовлення. Практичне використання фонетичних явищ. Ритмічне читання англomовного тексту.

Тема 13. Інтенаційна структура англійської мови. Тонаграма речення. Інтенаційна група (синтагма) та її компоненти. Інтенаційні моделі. Графічне зображення інтонації (Graphical Presentation of Intonation). Термінальний тон, як головний компонент синтагми. Типи тонів. Використання тонів в комунікативних типах речень. Тонаграма речень автентичних аудіоматеріалів. Практичне використання фонетичних явищ.

Тема 14. Інтенаційні моделі англійського висловлювання. Інтенація розповідного, питального, окличного та спонукального речення. Інтенація речень зі вставними словами, зверненнями та однорідними членами. Інтенація в складних реченнях. Імітація зразків діалогічного мовлення. Практичне використання фонетичних явищ.

Тема 15. Емоційна інтонація у зв'язному мовленні. Імітація та продукування мовлення з вираженням позитивних та негативних емоцій засобами просодії. Опрацювання автентичних діалогів і текстів. Інтонування речень.

Тема 16. Фонетичний аналіз тексту. Транскрибування суцільного тексту. Асиміляція, редукція, елізія у зв'язному мовленні. Тонування та інтонування тексту. Ритмізація тексту. Читання тонаграми тексту за зразком.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

1. O'Connor J.D. Better English Pronunciation. – Cambridge University Press, 2008. – 150 p.
  2. Baker N. Ship or Sheep? / N. Baker. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 168 p.
  3. James L. Get Rid of your Accent / Linda James and Olga Smith. – Business & Technical Communication Services Limited. – Hong Kong, 2007. – 142 p.
  4. Гудманян А.Г. Фонетика англійської мови: навчальний посібник / А.Г.Гудманян, Г.Г.Єнчева, О.В.Полякова. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2011. – 154 с.
  5. Англійська мова для перекладачів і філологів. I курс [Текст] : підручник / М. О. Возна [та ін.] ; заг. ред. В. І. Карабан. - Вінниця : Нова Книга, 2004. - 466 с
  6. Соколова М. А. Практическая фонетика английского языка / М.А.Соколова. – М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2001. – 384 с.
- Допоміжна література**
7. Graham C. Jazz Chants / Carolyn Graham. – Oxford University Press, 2000. – 150 p.
  8. Hewings M. English Pronunciation in Use. Advanced. – Cambridge University Press, 2007. – 191 p.
  9. Дворжецька М.П. Фонетика англійської мови: фоностилістика і риторика мовленнєвої комунікації / М.П. Дворжецька. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 208 с.
  10. Манси Е.А. English phonetics / Е.А. Манси : Учебник. – Киев: Фирма «ИНКОС», 2005. – 207 с.
  11. Парашук В.Ю. Теоретична фонетика англійської мови / В.Ю. Парашук. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. – 240 с.
  12. Ladefoged P. A Course in Phonetics / P. Ladefoged. – Boston: Heine&Heine, Thomson Learning Inc., 2001. – 289 p.
  13. Mortimer C. Elements of Pronunciation / C. Mortimer. – Cambridge: Cambridge University Press, 2007. – 96 p.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Daily Step English. How to understand Fast English.
–https://www.dailystep.com/en/blog/how-understand-fast-english?utm_source=fast-eng-but&utm_medium=email
2. Stephen Fry I hate dancing.
–<https://www.nowness.com/story/stephen-fry-i-hate-dancing-jo-roy>
3. Pronunciation of vowel phonemes –
<https://www.youtube.com/watch?v=eOrnifRtWxI> /
<https://www.youtube.com/watch?v=ClZmEFqMgWk>

ПИТАННЯ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЗАЛІКУ

1. Describe the main organs of speech and their functions in sound articulation.
2. Give the general classification of sounds in English. Provide it with examples. Give the definition of the term “phoneme”.
3. Give the definition of the term “word stress”, pointing out its main types in English.
4. Outline the main differences in articulation of English and Ukrainian consonants.
5. Define the main differences in articulation of English and Ukrainian vowels.
6. Define the terms “monophthong”, “diphthong”, “diphthongoid”. Give examples.
7. Explain the term “reduction” in phonetics. Name the sounds which are commonly found in the unstressed syllables.
8. Give the explanation of assimilation of sounds in English.
9. Explain the term “aspiration” in phonetics. Name the aspirated sounds and rules of aspiration.
10. Give the principles of formation and articulation of English diphthongs.
11. Explain the term “elision” of English vowels. Give examples.
12. Give the definition of the term “word stress” and outline its linguistic function.
13. Define the main linguistic function of sentence stress in English.
14. Explain the difference between the normal and logical stress.
15. Explain the difference between logical and emphatic stress.
16. Define the main rules of stressing words within a sentence.
17. Define the term “intonation” and explain its linguistic function.
18. Define the main intonation patterns in English.
19. Define the term “tempo of speech” in English. Name its characteristic features.
20. Write down the rules of low tone usage in English.

21. Write down the cases of high tone usage in English.
22. Give the rules of level tone usage in English.
23. Give your explanation of the term “speech rhythm” in English.
24. Define the main characteristic features of English rhythm.
25. Define the intonation patterns used in declarative sentences. Give examples.
26. Define the intonation patterns used in interrogative sentences. Give examples.
27. Define the intonation patterns used in exclamations, commands and requests. Give examples.
28. Define the intonation patterns used in exclamations, requests and disjunctive questions.
29. Give the definition of the term “rhythmic group” in English.
30. State the influence of rhythm in English speech